

1. Alice Aagård: Kageordningen

Novellen er fra antologien Gravsoen – Skæbnefortællinger 2 (2022). Alice Aagård (f. 1968) er dansk forfatter.

Pisk æg, sukker og vaniljesukker hvidt og skummende.

Vagn skruer hastighedsknappen op på maksimum, Kenwood¹ køkkenmaskinen accelererer som en jetmotor, Vagn sætter hastigheden ned.

Madlavning og bagning var Lis' domæne, hun døde for tre uger siden, revet fra ham
5 på et øjeblik efter 36 års ægteskab. Lis fik en hjerneblødning, hun faldt om på køkken-
gulvet, mens hun var i færd med at bage muffins til sine kollegaer. Og han var ikke
hjemme, han var i kortklubben. Da han kom hjem, klokken var 22.32, var hun allerede
begyndt at blive kold.

Vagn justerer læsebrillerne på næsen, han studerer opskriften på sin ipad, tableten
10 ligger på køkkenbordet ved siden af røremaskinen. Han lavede mad, inden de mødte
hinanden, hun var 24, han var 29, han må kunne lære det igen.

Tilsæt det smeltede smør.

Vagn tilsætter det smeltede smør.

Nu er han 68 år og pensionist, Lis var 63 år og havde fire år tilbage på arbejds-
15 markedet. Hun kunne ikke holde det ud.

“Jeg kan ikke holde det ud,” sagde hun.

Han knugede hendes hånd og rev et stykke køkkenrulle af den køkkenrulleholder,
der stod på spisebordet.

“De griner ad mig,” sagde hun. “Og snakker og snakker. Og de kritiserer mit arbejde
20 ... også når der ikke er noget at kritisere.”

Han rakte hende papiret.

Virksomheden, hvor Lis havde arbejdet stort set hele sit liv, var blevet opkøbt af en
koncern og havde fået ny direktør, en ung kvinde ved navn Amanda. En for en havde
koncernen skiftet de gamle medarbejdere ud og erstattet dem med kopier af dem selv:
25 unge, smarte karrieremennesker. Koncernen kaldte det for *en nødvendig oprydning*. Lis
var den sidste af de gamle.

“Du må godt sige op,” sagde han. “Vi lever for min pension, vi spænder livremmen
ind.”

“Nej.”

30 Lis rystede på hovedet.

¹ Kenwood: kendt producent af køkkenmaskiner.

“Du kunne også søge efter noget andet,” sagde han. “Jeg hjælper dig med at lede.”

“Hvem vil ansætte en halvgammel kone på 63?” svarede hun. “Nej, jeg holder ud.”

Hun tørrede øjnene, rankede sig i stolen. “Jeg kan godt klare det.”

Tilsæt salt, bagepulver og kardemomme.

35 Kardemommen er i en gammel, brun keramikkrug. Vagn lirker korkproppen af, krydderiet dufter godt. Det var dog utroligt, som det ligner ... Vagn ryster krukken, drejer hovedet og kigger ind i stuen. Han har læst, at kardemomme skulle være godt mod dårlig fordøjelse og oppustethed. Det bliver der brug for.

Amanda ryddede også op i kageordningen. Det var ellers en tradition, der havde været på arbejdspladsen i årtier, at de ansatte på skift gav kage om fredagen. Men 40 Amanda havde læst en ny bog, *Manifest mod kageordning og andre krænkelse*². Det var åbenbart skidt for kvinders karriere, hvis de tog kage med på jobbet. Kageordninger var en afledningsmanøvre, et forsøg på at skabe hygge og god stemning. Men kvinder var ikke ansvarlige for den gode stemning. Ifølge forfatteren var det at tage kage med til 45 sine kollegaer *det aktive alternativ til selvmord*.

Amanda ville afskaffe kageordningen, Lis samlede mod til sig og protesterede.

“Men ... det er jo tradition,” sagde hun. “Og et frirum. Kageordningen er medarbejdernes frirum i arbejdstiden, et rum, hvor chefen ikke bestemmer.”

Det var noget, hun havde læst i HK's medlemsblad³. Lis fortalte ham om det, da hun 50 kom hjem. Amanda havde sendt Lis det ondeste blik. Det var endt med en halv sejr. Kageordningen blev ikke afskaffet, men den blev ændret. Lis var nu den eneste, der tog kage med, de andre medbragte sushi eller udskåret frugt eller veganske boller. Men de beholdt navnet, *kageordningen*, som en joke, sagde Amanda.

Tilsæt mælk.

55 Vagn henter sødmælk i køleskabet. Han skifter krog. Der er alt for mange at vælge imellem: ballonpiskeris, K-spade, dejkrog, flexi-pisker, cremepisker og vendeværktøj⁴. Dejen skal være klumpfri, står der i opskriften, han vælger dejkrogen.

Et par dage efter bisættelsen var Vagn forbi Lis' arbejdsplads. De havde sendt en mail og bedt ham om at hente hans hustrus personlige ting, han fik dem udleveret i to 60 gule Nettoposer. Ved Lis' skrivebord sad der allerede en klon af de øvrige: et ungt, smart menneske.

Amanda havde travlt, hun bød på en hurtig kop automatkaffe i sit transparente glaskontor. Hun var omkring de 30 år, slank og velklædt i business-bukser, skjorte og

² *Manifest mod kageordning og andre krænkelse*: et manifest fra 2021, skrevet af Silke Kirketerp Berthelsen (f. 1991), der sætter fokus på de skjulte og ikke-værdsatte aktiviteter, fx bagning af kager, som kvinder forventes at udføre på arbejdspladser.

³ *HK's medlemsblad*: blad for medlemmer af HK. HK er en fagforening for handels- og kontoransatte.

⁴ *ballonpiskeris, K-spade, dejkrog, flexi-pisker, cremepisker og vendeværktøj*: forskelligt tilbehør til en røremaskine.

sko med hæl. Hendes hår var langt og lyst. De ansatte i det store, nyindrettede fælles-
65 kontor kiggede lige igennem dem. Konstant skulede de over mod glasburet, smilede, sendte hinanden blikke, én fik travlt med at taste på sin telefon, en anden samlede sin telefon op og læste en besked, smilede, tastede tilbage.

“Kondolerer,” sagde Amanda. Hun smilede også. “Det var sørgeligt ... med din kone. Hvor lang tid var I gift?”

70 “36 år.”

“Det var også længe.”

Hvad mente hun med det? Mente hun, at det var *for* længe?

“Næsten lige så længe, som hun var ansat her,” fortsatte Amanda.

“Ja ...” svarede Vagn. “Lis var et trofast menneske.”

75 “Ja, sådan kan man måske også se på det.”

Hvordan kunne man ellers se på det? tænkte Vagn. Gad vide, om hun selv var gift? Hun skiftede sikkert partnere, som vi andre skiftede underbukser. Det var her, mens han drak kaffe af et dyrt Pantone kaffekrus⁵ – Amanda havde givet ham farven *grå* – at han fik ideen. Et sammensurium af ingredienser havde fyldt hans hoved, da det gik op for
80 ham, at arbejdspladsen hverken havde sendt blomster eller telegram til bisættelsen. Nu samlede ingredienserne sig til en klæbrig dej.

“Jeg ved, at det var hendes tur til at tage kage med fredag om 14 dage,” sagde han.

“Var det?” sagde Amanda.

Hun havde givet sig selv et rødt krus.

85 “Ja. Lis havde jeres kalender hængende på køleskabet. Så jeg vil gerne kigge forbi den fredag med kage. Som en sidste hilsen fra Lis.”

“Det behøver du ikke.”

“Jo. Faktisk har hun allerede bagt dem til jer, de ligger i fryseren. Hun gik meget op i kageordningen, min Lis.”

90 Amanda førte en lang tommeltotnegl hen over Pantone-kruset, det lød som skraldeede hun den røde farve af.

“Jamen, hvis du insisterer,” svarede hun.

“Ja. Fryseren trænger alligevel til ... en nødvendig oprydning.”

Efter besøget på Lis’ gamle arbejdsplads tog han til bedemanden, der stod for
95 kremeringen, og bad om at få Lis’ urne udleveret.

“Det er desværre ikke lovligt i Danmark,” sagde bedemanden. Han var grå ligesom Vagn. “Urner må ikke opbevares i hjemmet. Der er kun en undtagelse, hvor du kan få

⁵ *Pantone kaffekrus*: et designerkrus, der findes i forskellige farver.

urnen udleveret, og det er ved askespredning på åbent hav. Det forudsætter dog, at der foreligger et skriftligt ønske fra afdøde.”

100 Vagn tog hjem og forfalskede et dokument med Lis’ underskrift, bagefter hjalp bedemanden ham med at sende en officiel ansøgning via borger.dk.

Spredning af aske skal foregå på en sømmelig måde, stod der. Handlingen skal foretages på en måde, der ikke vækker opsig.

Det skrev han under på. Et par dage senere fik han urnen udleveret.

105 Han valgte en glaseret lerurne i gul. Gul som solen, som lyset og livet. For sådan var Lis. Hun var hans sol, hans liv. Varm og god og trofast.

Nu står urnen på sofabordet inde i stuen. De sidste par dage har han set TV sammen med den, *Antikduellen*⁶ og *Anne og Anders i Norden*⁷, den slags programmer, som Lis godt kunne lide.

110 I morgen er det fredag, og han skal forbi *koncernen*, som han kalder det, med kage. Der er ingen kage i fryseren, han løj. Et blodkar mellem Lis’ hjernebinder bristede, inden hun nåede at bage færdig. Nu gør han det færdigt for hende. På køkkenbordet står formene klar, muffinforme i metal foret med papir. Ovnen er forvarmet, 200 grader. En spatel ligger klar til at fordele dejen i lommerne. Opskriften, han har valgt, hedder
115 *Nemme muffins med kardemomme*. Et godt stykke under Lis’ sædvanlige bageniveau, men mon ikke hun tilgiver ham?

Vagn kigger ned i Kenwood røreskålen, den tynde dej er klumpfri. Han standser maskinen, vipper overdelen op, så der er frit udsyn til den 6,7 liter store stålskål.

Tilsæt mel.

120 Han skifter dejkrogen ud med et vendeværktøj. Han går ind i stuen og henter lerurnen, der står på sofabordet. Urnens plombering, en metaltråd, er klippet over. Han har haft asken ude af urnen, siet den og vejlet den, der er tre kilo. Små mennesker bliver til cirka tre kilo aske, for Vagn var Lis et stort menneske.

Han skruer låget af urnen og hælder indholdet i røremaskinen. Han har ganget
125 opskriften op 12 gange, heldigvis er der en omregner øverst på siden. Vagn slår maskinens overdel ned og skruer op for hastigheden.

Vendeværktøjet griber fast i det grå støv, calcium og fosfor, natrium og kalium, vender og ælter det sammen med smør og æg, mælk og krydderier.

Rør til dejen hænger sammen.

130 Vagn kigger ned i skålen. Det begynder at hænge sammen.

⁶ *Antikduellen*: tv-program på DR, hvor antikhandlere konkurrerer om at gøre de bedste køb for 10.000 kr.

⁷ *Anne og Anders i Norden*: rejseprogram på DR, hvor værterne besøger forskellige steder, i dette tilfælde de nordiske lande.